

„Смисао устава нико да не изврће и криво да не тумачи. Сваки да пази на речи, и њихово право значење, па ако му се не би тако разумети дало, онда нека погледа на друге овде изложене подобне одредбе, и нека испита намеру уставотворца, па сравнивши га с овима нека га тако протумачи, како да се са основима здравог разума и природне правнице слаже.”

Примера ради, овакво правило би засигурно помогло лакшем, у досадашњој пракси различитом, тумачењу одредби члана 300. и 301. Устава СР Србије и бројних других сличних тумачења.

Решење напред означених, поред других у јавности од стране народа и стручних установа означених проблема, свакако би допринело побољшању наших устава, подизању угледа устава и права наше земље уопште, подизању правне сигурности грађана, те подизању угледа наше земље и грађана у свету.

UDK — 342.4(497.1:497.11)

др Никола Мемедовић,
заменик окружног јавног тужиоца у Београду

У КОЈОЈ МЕРИ УСТАВ СФРЈ ДЕТЕРМИНИШЕ ПРОМЕНЕ УСТАВА СР СРБИЈЕ

Рекао бих нешто о утицају односа између Устава СФРЈ и СР Србије на предлоге промена Устава СР Србије.

Познато је да начелне одредбе Устава СФРЈ, које одређују нашу федерацију, то чине тако, да се аутономне покрајине изједначавају са републикама, дакле, и са СР Србијом, коју чине, а то даље значи, саме са собом, ако се то може рећи!

Зато је Устав СРС у многим својим одредбама које се тичу покрајина, везан Уставом СФРЈ. Тако читајући овај Устав, добија се укупан утисак, да СР Србија као држава не може да предузме ништа без покрајина, односно без њихове сагласности. Дакле, покрајине су тако незаобилазан чинилац уставне власти Србије, да из тога проистичу њихова овлашћења као чиниоца државности. Сам Устав СР Србије даје им то својство.

Међутим, како је скоро на скупу у Ници о овој теми истакао проф. Правног факултета у Београду др Ратко Марковић, Устав СФРЈ није поставио покрајине као чиниоце уставности, у смислу вршења уставних овлашћења у СР Србији у обиму који им даје Устав те Републике. Устав СФРЈ утврђује да републички устав дакле и Устав СР Србије не може бити у супротности са њим, независно од тога што су аутономне покрајине категорија тог Устава. Дакле, иако су покрајине, у својству које им даје Устав СФРЈ, то што јесу, још увек их то не чини чиниоцем вршења уставних овлашћења каква су им дата Уставом СР Србије. Зато,

када је реч о Уставу СР Србије, из до сада извршених стручно-теоријских анализа, Устава СФРЈ произлази да није било основа да уставну власт, у обиму који им је одредио Устав СР Србије, врше покрајине, дакле, и да дају или ускраћују сагласност на тај Устав, његове промене, да имају право вета у том смислу.

Јасно је при том, да се из ове недоречености и двосмислености — која се до сада кретала од тврдње да је наш Устав идеално решење за све, до оне да је он идеалан темељ и за разарање наше друштвене заједнице — мора изаћи.

Да би се отклониле овако крупне недоречености и двосмислености, свакако је императив да се у току уставних промена из Устава СФРЈ, уклоне одредбе на основу којих се извлачи закључак да су покрајине чинилац југословенског федерализма. Јер, основне тешкоће садашњег стања у променама Устава СР Србије, поред тога што је и он сам себи сметња у реченом смислу, јесте прејудуцирање уставног положаја покрајина у Уставу СФРЈ тиме што су покрајине учињене чиниоцима југословенског федерализма изван СР Србије. Дакле, из Устава СФРЈ искључиво проистичу „државна аутономност и уставна овлашћења покрајина”. Ако СР Србија није сложена, већ унитарна држава, онда нема места ни покрајинама као чиниоцима федерализма. Могло би се евентуално говорити о извесном политичко-друштвеном својству покрајина у федерацији, али никако и о својству државности.

Данас ми овде, стога, због тих тешкоћа, не можемо ваљано расправљати ни о организационој ни о законодавној функцији Републике. Јер, молим вас, погледајмо шта је то што се тражи да буде јединствено уређено за Републику. Из до сада реченог довољно је јасно да предложене уставне промене у СР Србији траже само оно што је минорно. А хоћемо ли да живимо са тим минимумом промена, до кога се, ево, тешко долази. Наравно да нећемо, јер, њима није могуће успоставити државност СР Србије при чему у првом реду мислим на правосудни систем и законодавство у њој.

Данас народ у СР Србији, гласно тражи јединствену Србију — један устав, што пре свега значи јединствено законодавство у свим оним областима друштвеног живота које кључно опредељују ту јединственост. Споменуо сам и подвлачим да је то правосудни систем и законодавство, али и јавна безбедност — изван оног што покрајинама као територијалним заједницама припада, а зависно од уобличавања прерогатива државе, дакле, СР Србије. Јер, покрајини не могу припадати тако значајне интервенције државности какве она данас има, што је незабележено, колико ми је познато, у свету.

Да завршим. Из овог следи захтев да је следећи најважнији корак у успостављању дефинитивне државности СР Србије да се аутономност покрајина врати на стање према Уставу ФНРЈ из 1946, према коме је Народна Република Србија била успостављена као равноправна са осталим републикама у ФНРЈ.